

Komitet pravnika
za ljudska prava
Lawyers' Committee
For Human Rights

Broj 3 • Februar 2004.

Bilten

SUĐENJE ZA UBISTVO PREMIJERA

IZDAVAČ
YUCOM

UREDNIK
**Milan
Antonijević**

REDAKCIJA
**Dragan Ristić
Bogdanka
Tasev
Aleksandra
Milić**

GRAFIČKI DIZAJN
Mirza Dedać

KREATIVNI TIM
**Mirza Dedać
Borivoje Mikić
Mario Srđić**

ŠTAMPA
Dosije

TIRAŽ
500

YUCOM
Komitet pravnik
za ljudska prava
**Krunska 22
Beograd**
Telefoni
+381 11/33 444 25
32 44 540
Faks
+381 11/33 44 235
E-mail
yulaw@eunet.yu

Swedish Helsinki Committee
for Human Rights

KOMITET PRAVNIKA ZA LJUDSKA PRAVA

SUĐENJE ZA UBISTVO PREMIJERA SRBIJE ZORANA ĐINĐIĆA

SUĐENJE PRED SPECIJALNIM SUDOM

Vanredno stanje i u okviru njega akcija „Sablja“, kada je ocenjeno da je ugrožena bezbednost države zbog ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića, pokazali su rešenost vladajuće garniture da se obračuna sa organizovanim kriminalom. Prethodne izmene Zakonika o krivičnom postupku dale su zakonsku potporu za formiranje takozvanog Specijalnog suda za dela organizovanog kriminala kao posebnog odeljenja Okružnog suda u Beogradu. Opravdanost postojanja Specijalnog suda dugo se dovodila u pitanje, a javnost je olako izricala osude na račun rada suda. Sumnje međunarodnih institucija u ispunjenje standarda u vezi sa nezavisnošću Specijalnog suda, pokazale su se kao neosnovane obzirom da je u pitanju poseban sud koji sudi posebne slučajeve organizovanog kriminala, a ne preki sud koji krši međunarodne konvencije čiji je i naša zemlja potpisnik. Zagovornici postojanja Specijalnog suda kao jedan od glavnih argumenata iznose činjenicu da slični sudovi postoje i u drugim zemljama, a da su u Italiji postigli odlične rezultate. Polemike su okončane saglasnošću da je u ovom trenutku, ovakav sud neophodan Srbiji, kao što je bio neophodan pre deset godina u vreme vladavine Slobodana Miloševića.

Prvi proces pred Specijalnim sudom, suđenje Makinjoj grupi za ubistvo policijskog generala Boška Buhe, pokazao je da će suđenja biti teška, sa puno senzacija i često veštački politizovana. Ovakve strepnje pokazale su se tačnim na suđenju optuženima za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića, koje je obeleženo naporima odbrane da diskvalifikuje sud. Suđenja za organizovani kriminal su težak zadatak za srpsko pravosuđe i istovremeni imperativ jer je organizovani kriminal urgentan problem ovog društva u čijem rešavanju pravosuđe ima aktivnu i odlučujuću ulogu. Postojanje Specijalnog suda omogućava da pojedinci, koji su bili svedoci ili čak i učesnici u orga-

nizovanom kriminalu, uz garantovanje sigurnosti i posebne zaštite, progovore, što u običnom postupku do sad nije bilo moguće. Inicijative poslaničkih grupa, Ministarstva pravde i medijske kampanje za ukidanje Specijalnog suda, govore o olako shvaćenom stanju kriminala i proizvoljnom sagledavanju pravnog sistema. Ukidanje Specijalnog suda podrazumeva ukidanje ili izmenu Zakona o organizovanju i nadležnosti državnih organa u službi suzbijanja organizovanog kriminala. Predsednik Komiteta pravnik za ljudska prava Biljana Kovačević Vučo u prilog tome navodi da ako bi svaka nova politička garnitura menjala krivične zakone, od pravne sigurnosti u našoj zemlji ne bi ostalo ništa.

TOK SUĐENJA

Suđenje grupi od 36 osoba optuženih za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića počelo je 22. decembra 2003. godine, pred Posebnim odeljenjem Okružnog suda u Beogradu. Posle više od devet meseci od ubistva ispred zgrade Vlade Srbije, odnosno tri meseca od podizanja optužnice, u Specijalnom sudu, našla su se 22 optužena i dvostruko više branilaca. Petnaestorici optuženih, koji su u bekstvu, sudi se u odsustvu. Suđenje je počelo pred tročlanim krivičnim većem u kojem se pored predsedavajućeg Marka Kljajevića, nalaze i sudije Nata Mesarević i Milimir Lukić. U ime optužbe, u ovom postupku, istupaju zamenci specijalnog tužioca Milan Radovanović i Nebojša Maraš.

Dosadašnji tok postupka obeležio je neodgovorni odnos učesnika u postupku. Fer i pravično suđenje optuženima neprestano je ugrožavano radnjama branilaca koji su ometali sudski postupak neprimerenim ponašanjem, zloupotrebom svojih procesnih ovlašćenja i nepoštovanjem institucije suda. Pojedini branioci su se, napuštanjem sudnice 24. decembra 2004. godine, odrekli advokatske etike, pri tom stvarajući utisak u javnosti da zastupaju interese onog dela Srbije koji ubistvo premijera Đinđića vidi kao patriotski čin. Sudskom

veću se zamerilo što nije, u skladu sa zakonskom obavezom, kaznilo ovu vrstu neprimerenog ponašanja branilaca okrivljenih, čime bi sprečilo pokušaj ponovljenog narušavanja integriteta suda i samih sudija. Ove stavove Komitet pravnika za ljudska prava iskazao je u zajedničkom saopštenju sa Fondom za humanitarno pravo, koje je predstavljeno javnosti 15. februara. Takođe je konstantovano da su nerazdvajanjem postupka protiv 13 optuženih za ubistvo premijera, sud i tužilaštvo doprineli stvaranju utiska u javnosti da ubistvo premijera nosi istu težinu kao i kriminalne radnje poput razbojništva, trgovine narkoticima, otmice i druga slična dela. Zatraženo je da se usvoji predlog zamenika specijalnog tužioca da se razdvoji postupak za ubistvo premijera od postupka protiv lica optuženih za druga krivična dela, koja su, prema optužnici, učinili kao pripadnici Zemunskog klana. Posle ovog obraćanja javnosti,

uočene su promene u radu suda u odnosu na dotadašnji tok postupka. Sud je doneo odluku o razdvajanju postupka protiv optuženih za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića, advokati su, po ponovnom napuštanju sudnice, kažnjeni novčanom kaznom od po 5.000 dinara, a potom im je uskraćeno pravo na odbranu optuženog Dušana Krsmanovića. Sud je njihovo ponašanje ocenio kao nepoštovanje i odluku o njihovom kažnja-

vanju prosledio advokatskoj komori da bi pokrenula eventualne disciplinske postupke protiv kažnjenih branilaca. U konkretnom slučaju ovo je dovelo do povratka suđenja u normalne tokove. ■

INTERES JUKOMA DA PRATI SUĐENJA

Suđenje za ubistvo premijera Srbije je javno i prema rečima izvršnog direktora Komiteta pravnika za ljudska prava Milana Simića, dozvola za neposredno praćenje suđenja je znak koji ohrabruje, s obzirom da se pred početak spekulisalo da će suđenje biti zatvoreno za javnost. „Uloga posmatrača i organizacija koje se bave ljudskim pravima jeste da se staraju da sve stranke u postupku poštuju zakon. Kada su u pitanju postupci protiv optuženih za određena krivična dela, njihova prava se štite u praćenju ispunjenosti svih procesnih pretpostavki, odnosno procesnog postupka. Kada govorite o ljudskim pravima građana, to je prilično jasno. Međutim, kada govorite o ljudskim pravima optuženih za krivična dela, njihova prava mogu biti ugrožena ukoliko se postupak ne vodi u skladu sa Zakonom“, rekao je Simić.

RAZDVAJANJE POSTUPKA

U postupku protiv optuženih za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića, advokati odbrane su kao osnovne prigovore iznosili spajanje postupka za organizovani kriminal i za ubistvo premijera Đinđića i čitanje zapisnika sa saslušanja okrivljenog Zvezdana Jovanovića. Odluka suda o razdvajanju postupka jedna je od onih koje se odnose na rukovođenje postupkom i ne predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka koja bi mogla dovesti do ukidanja sudske odluke. Kako je predlog za spajanje ili razdvajanje postupka u nadležnosti suda, a sud se prilikom donošenja odluke rukovodi razlozima celishodnosti i kako se na ovo rešenje ne može izjaviti žalba, očigledno je da je fokusiranje pažnje na spajanje postupka za više krivičnih dela, odnosno za neizdvajanje postupka samo za ubistvo premijera Đinđića bio više u političkoj i medijskoj ravni, nego u krivično procesnoj. Ovaj prigovor odbrane je usvojen, pošto je na predlog specijalnog tužioca Jovana Prijjića, sud razdvojio postupke za organizovani kriminal i za ubistvo premijera Đinđića. O delima organizovanog kriminala sud će raspravljati naknadno.

U prigovorima odbrane u vezi sa čitanjem zapisnika navodi se da je sačinjen pod sumnjivim okolnostima odnosno bez prisustva branioca po službenoj dužnosti, iako se ovaj potpisao na zapisnik. Ovo je rezultiralo podnošenjem krivične prijave za krivična dela falsifikovanja javne isprave i zloupotrebe službenog položaja protiv ovlašćenog službenog lica organa unutrašnjih poslova, pred kojim je obavljeno saslušanje Zvezdana Jovanovića i

advokata Vesne Radomirović, tada branioca po službenoj dužnosti okrivljenog Zvezdana Jovanovića. Krivičnu prijavu podnela je Biljana Kajganić, advokat Dejana Milenkovića – Bagzija, obrazlažući je naknadnim potpisom zapisnika od strane Vesne Radomirović. Prijavi se pridružio i advokat Zoran Nikolić, branilac Željka Tojage.

Advokati su podnosili prigovore u vezi sa čitanjem zapisnika, navodeći da su okrivljeni davali izjave pod pretnjom prinude. Amnesti internešnel je ukazao da je bilo torture u zatvorima i to će biti veliki problem na suđenju. Predsednik Komiteta pravika za ljudska prava Biljana Kovačević Vučo, međutim, navodi da sada više nema mehanizma koji bi mogao da potvrdi ili negira da je bilo torture, pa će ta sumnja većito lebdeti.

ZAHTEVI ZA IZUZEĆE

Početak suđenja za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića, ali i njegov dalji tok, obeležili su zahtevi za izuzeće. Advokati odbrane tražili su izuzeća Krivičnog veća Specijalnog suda, kojim predsedava sudija Marko Kljajević, zatim specijalnog tužioca Jovana Prijića i njegovih zamjenika Milana Radovanovića i Nebojše Maraša, kao i izuzeće predsednika Okružnog suda u Beogradu. Ovi zahtevi imali su za cilj diskreditovanje suda i onemogućavanje da se glavni pretres nastavi.

Pojedini zahtevi za izuzeće bili su donekle opravdani, posebno onaj koji je uložen na samom početku suđenja. Optužnica je očigledno izmenjena i veće je bilo dužno da omogući odbrani da se pripre-

mi, ipak, podnošenje ranije pripremljenog podneska mimo rokova koji su predviđeni u Zakonu o krivičnom postupku očigledno govori o već pripremljenoj strategiji odbrane da se sudski proces politizuje, tako što će se procesni propusti koristiti kao dokaz da se ovde radi o politički montiranom postupku, a da je sudska vlast ekspozitura izvršne vlasti. O ovome

svedoče brojne izjave advokata date medijima, koji ne kriju nezadovoljstvo načinom vođenja postupka, uz insistiranje na nepostojanju nezavisnog sudstva. Navedeni zahtevi za izuzeće ukazuju na političku osetljivost, kako samog suđenja, tako i na atmosferu predizborne kampanje, jer nije uobičajeno da se eventualni proceduralni propusti tokom krivičnog postupka kvalifikuju kao „okolnosti koje izazivaju sumnju u nepristrasnost“ ili sudija ili tužilaca. To je u Miloševićevu vreme bio uobičajeni način ophođenja sa sudom koji je smatran produženom Miloševićevom rukom i način borbe protiv Miloševića u svim politički osetljivim slučajevima. Ostali zahtevi advokata za izuzeće sudije Kljajevića, sudskog veća i predsednika Okružnog suda u Beogradu Radoslava Bačevića, odbijeni su kao neosnovani i neblagovremeni.

Kad je reč o neblagovremenosti, kao osnovu za odbijanje zahteva, treba istaći da je sud prekoračio ovlašćenja utvrđujući rok za podnošenje

Izvršni direktor Komiteta pravika za ljudska prava Milan S. smatra da advokati čestim zahtevima za izuzeće sudija, i pokudugovlačenja postupka, zapravo čekaju povoljniju političku situaciju, koja bi omogućila ukidanje Specijalnog suda.

zahteva za izuzeće po sopstvenom nahođenju. Način određivanja rokova nije subjektivna stvar veća ni suda, jer prema ZKP, rokovi koji se računaju na dane počinju da se računaju narednog dana od početka roka, a ako poslednji dan roka pada u neradni dan, rok ističe prvog radnog dana. Ova odluka suda, posmatrano sa stanovišta okrivljenih, može biti korišćena kao osnov zahteva za ukidanje presude u žalbi branilaca koju će oni podneti po okončanju prvostepenog postupka. Značaj ove povrede postupka ceniće se u zavisnosti od toga da li je ona uticala na odluku suda, a ne po njenom značaju.

O čestoj pravnoj neutemeljenosti zahteva za izuzećem govori i zahtev branioca optuženog Dušana Krsmanovića, advokata Mirosalava Todorovića za izuzećem sudije Nate Mesarević, člana krivičnog veća, Todorović se poziva na nejasan položaj sudije Mesarević, koja je sudija Vrhovnog suda Srbije. Sud je odbacio ovaj predlog i kao prilog je pročitao rešenje predsednika Vrhovnog

suda Srbije kojim se sudija Nata Mesarević upućuje na rad u Okružni sud u Beogradu na period od godinu dana. U prilog ovakvoj odluci suda ide i odredba Zakona o sudijama, koja propisuje da sudija može biti upućen na rad samo u drugi sud iste vrste, istog ili neposredno nižeg stepena najduže na godinu dana. Rešenje o upućivanju donosi predsednik Vrhovnog suda Srbije. Kao reakcija na ovu odluku suda usledio je novi zahtev advokata Todorovića za izuzeće predsednice Vrhovnog suda Srbije sudije Sonje Brkić. Sud je doneo rešenje o odbacivanju ovog zahteva kao neblagovremenog. Ovo je jedan od vidljivijih primera pokušaja politizacije sudskog postupka od strane advokata s obzirom na činjenicu da se ne radi ni o kakvoj zloupotrebi sudskog postupka od strane predsednice Vrhovnog suda Srbije, već o legalnom i legitimnom sredstvu u cilju efikasnijeg vođenja postupka.

Zahtevi za izuzeće obeležili su i nastavak procesa, a odbrana ih je očigledno isticala želeći da obesmisli postupak protiv optuženih. Ovde je bitno napomenuti i da o zahtevu za izuzeće odlučuje sudija prvog višeg suda i često je za donošenje odluke potreban protok određenog vremena. Po donošenju odluke viših sudova, u ovom slučaju Okružnog, advokati odbrane zahtevali su izuzeće i predsednika ovog suda. Čini se da advokati na ovaj način žele da „kupe“ vreme, koje im je potrebno, jer je optužnica, ako se izuzmu sitne manjkavosti, dobro pripremljena i argumenti su na strani tužioca. Takođe, po Zakonu o krivičnom postupku, ako od podizanja optužnice

protiv osobe koja je u pritvoru prođe dve godine, a da prvostepena odluka nije doneta, ova osoba biće puštena da se brani sa slobode. Primena ove odredbe bila bi advokatima u interesu i time bi moglo da se objasni njihovo odugovlačenje. Ipak, ono što im nije u interesu je činjenica da bi njihovi branjenici na taj način izgubili mogućnost da se izjasne i izlože svoju odbranu. Izvršni direktor Komiteta pravika za ljudska prava Milan Simić, smatra da advokati čestim zahtevima za izuzeće sudija, i pokušajima odugovlačenja postupka, zapravo čekaju povoljniju političku situaciju, koja bi omogućila ukiđanje Specijalnog suda. Ovakve najave čule su se pred parlamentarne izbore u Srbiji, 28. decembra 2003. godine, iz redova Demokratske stranke

Srbije, a poslednjih nedelja sve više se govori o mogućem ukiđanju Specijalnog suda čime bi suđenje za organizovani kriminal i ratne zločine bilo vraćeno pred redovne sudove. Ukiđanje Specijalnog suda, značilo bi krah našeg sudstva pred očima međunarodne zajednice i nesposobnost da u pravnim okvirima stanemo na put organizovanom kriminalu, ali i sudimo za ratni zločin. Redovni sudovi, s jedne strane, nemaju tehničkih mogućnosti za sprovođenje ovako komplikovanih postupaka, a s druge strane, suđenje počiniocima dela organizovanog kriminala u manjim mestima u Srbiji, značilo bi skoro sigurno zastrašivanje sudija i valjanost njihovih odluka u takvim uslovima rada bila bi dovedena u pitanje. ■

SVEDOK SARADNIK

Značajna novina u sudskom procesu za ubistvo premijera Srbije je primena odredbi Zakonika o krivičnom postupku iz oblasti dela za organizovani kriminal, kojima se po prvi put uvode svedoci saradnici, koji ne postoje u postupcima pred redovnim sudovima.

„Krug ljudi koji mogu da budu svedoci saradnici prilično je ograničen, i razlikuje se od predubeđenja koja su se pojavila u javnosti. Zakon o krivičnom postupku veoma je određen po pitanju svedoka saradnika i ne ostavlja mnogo mogućnosti za spekulaciju“, objašnjava predsednik Komiteta pravika za ljudska prava Biljana Kovačević Vučo. Vučo navodi da je neophodno da postoji barem krivična prijava ili da je podignuta optužnica protiv svedoka saradnika za

krivična dela vezana za organizovani kriminal, a takođe je neophodno da postoji zakonska mogućnost ublažavanja ili oslobađanja za krivično delo koje se svedoku saradniku stavlja na teret. Svedok saradnik ne može da bude šef kriminalne grupe niti član organizovane kriminalne grupe koji je vršio teška krivična dela. Ministar policije Dušan Mihajlović izjavio je da se zbog straha od nedostatka dokaza pred početak suđenja za atentat na premijera Zorana Đinđića, pribeglo uvođenju institucije svedoka saradnika. Izvršni direktor YUCOM-a Milan Simić rekao je da pitanje svedoka saradnika nije u nadležnosti MUP-a, već u nadležnosti Specijalnog tužilaštva. Simić primećuje da Mihajlovićeva tvrdnja, koja se odnosi

na nedostatke dokaza kojima raspolaže tužilaštvo, nije epohalno otkriće i podseća da su upravo svedoci saradnici ti koji pomažu da se do dokaza dođe. Međutim, Simića mnogo više u ovom trenutku plaši mogućnost da će suđenja za organizovani kriminal biti upotrebljena kao oružje u političkoj borbi. ■

NAPUŠTANJE SUĐENJA

Advokati odbrane su od samog početka postupka, iskazivali revolt prema odlukama suda, napuštanjem sudnice i glavnog pretresa. Umesto izricanja disciplinske mere, sudija Kljajević se upuštao u raspravu sa braniocima, kvalifikujući delatnost advokata odbrane kao nepoštovanje suda i nepoštovanje zakona ove zemlje, navodeći primere „antičkih zakona“ prema kojima „ko ne poštuje zakone jedne države nije zaslužio da bude ni njen građanin“. Tužilaštvo i sud se u ovom slučaju nisu najbolje snašli, što je donekle razumljivo, obzirom da je reč o prvom ovakvom sudjenju u Srbiji. Često su odluke predsednika

sudskog veća bile mnogo blaže nego što bi se očekivalo. Time je sudija želeo da izbegne osudu javnog mnjenja koje je izuzetno zainteresovano za praćenje ovog slučaja.

Stručnjak za krivično pravo Momčilo Grubač, profesor krivičnog prava na novosadskom Pravnom fakultetu i bivši predsednik Saveznog ustavnog suda, ocenio je da su sudije Posebnog odeljenja Okružnog suda u Beogradu „prilično bolečive“ prema advokatima optuženih, jer ne koriste sve instrumente za kažnjavanje pokušaja usporavanja krivičnog

postupka. Grubač je primetio da produženje i usporavanje krivičnog postupka ide na štetu pravosuđa i zbog toga se branioci tim sredstvima ne smeju služiti, jer je reč o zloupotrebi prava odbrane koja, nije dozvoljena.

Podsetimo, postoje instrumenti za „održavanje discipline“ koji omogućavaju da osoba bude kažnjena nekoliko puta sa po 50.000 dinara. Bilo bi mnogo ispravnije i procesno celishodnije, da je sudija odmah oštrije kaznio advokate odbrane čime bi se izbegla

POVLAČENJE OPTUŽNICA

Optužnica za ubistvo premijera Srbije Zorana Đinđića povučena je protiv Ljubiše Buhe, Miladina Suvajdžića i Zorana Vukojevića, koji su dobili status svedoka saradnika. Buha se od 21. novembra 2003. godine, kada je pušten iz Okružnog zatvora, nalazi u inostranstvu, pod zaštitom države. Iz razloga sigurnosti nije precizirano o kojoj je zemlji reč. Ljubiša Buha se, po dobijanju statusa svedoka saradnika, oglosio i u medijima. Portparol Specijalnog suda Maja Kovačević izjavila je da se do glavnog pretresa kao službena tajna vodi, ne samo identitet, već i odluka da je nekom licu dat status svedoka saradnika. Izvršni direktor Komiteta pravnik za ljudska prava Milan Simić ukazuje da objavljivanje izjave svedoka saradnika može za jednu od posledica imati ugrožavanje njegove bezbednosti. Biljana Kovačević Vučo ocenila je da će toku suđenja smetati objavljeni iskazi svedoka saradnika, koji su formirali javno mnjenje i teško će moći da ga promeni eventualno novi krivično pravni dokazi. „A logika javnog mnjenja sasvim je drugačija od krivično pravne“, zaključila je Vučo.

„cirkuzantska“ situacija u sudnici. Odluke predsednika Veća išle su od opomene, preko novčane kazne od pet hiljada dinara do lišavanja prava na odbranu advokatima Dušana Krsmanovića, koji bi sledeći trebalo da se izjasni o navodima optužnice, što je za posledicu imalo još jedno odlaganje glavnog pretresa do 13. aprila.

ADVOKATI I ETIČKI KODEKS

Dosadašnji postupak pokazao je da je politička napetost u društvu, a kao posledica atentata na premijera Đinđića, preneti u potpunosti u sudnicu Specijalnog suda. Advokati su veoma agresivni i neprimerenim reakcijama očigledno pokušali da dezavuišu ceo sudski postupak i da se predstave javnosti, ne samo njihovi branjenici, nego i oni kao žrtve političke zavere. Određeni procesno pravni propusti suda definitivno nisu takvog karaktera da izazivaju onakve demonstracije neslaganja i političkih kvalifikacija kakve su branioci manifestovali. U pojedinim momentima je izgledalo kao da branioci sude celom pravosuđu, a ne da se postupak vodi protiv optuženih za atentat na Premijera. I Društvo sudija Srbije, ocenilo je da su u krivičnom postupku, koji se vodi zbog ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića, neki advokati grubo prekršili svoj Kodeks, zloupotrebili prava, povredili ugled suda i napadima na predsednika veća urušili ugled svoje profesije. U reakciji Društva sudija se navodi da integritet sudskog postupka i

suda kao institucije dužni su da svojim ponašanjem pred sudom obezbede i advokati. Oni, prema Kodeksu profesionalne etike, pored zaštite interesa klijenata, moraju da služe interesima pravde. Dodaje se da bi advokati svojim profesionalnim i javnim delovanjem i ličnim primerom trebalo da doprinese vladavini prava, društvu zasnovanom na poštovanju zakona, zaštiti i unapređenju ljudskih prava. Društvo sudija upozorava i da se načinom na koji se izveštava sa suđenja, paušalnim, nestručnim, senzacionalističkim i zlonamernim komentarima, kritikama i prognozama odluka suda unosi nedoumica i kod javnosti stvara osećanje nepoverenja prema sudu, urušava integritet suda i sudskog postupka.

Još je suviše rano da se ocenjuje sam kvalitet suđenja, s opaskom da bi sud u daljem postupku morao da povede računa da mu se ne potkradaju nebitne greške, jer u ovako ozbiljnom postupku, one, naročito u laičkoj javnosti, dobijaju sasvim drugi smisao, naročito kada su predmet pristrasne ocene pojedinih medija i tabloida.

Nekompetentne odluke od strane suda dalje će otvarati prostor za iznošenje argumenata koji sud pokušavaju da diskvalifikuju kao politički instrumentalizovan. Očigledno je da sam događaj, ubistvo premijera Đinđića, brojnost optuženih, veliki broj advokata odbrane, nervoza zbog osetljivi-

vosti suđenja, neiskustvo u ovakvim postupcima, kao i veliko interesovanje javnosti, još uvek ne omogućavaju da suđenje uđe u normalan kolosek i da su sada na delu više teške optužbe i kvalifikacije, koje imaju za cilj da unapred diskvalifikuju sud kao pogodan da sudi bez političkog uticaja u ovakvim predmetima, nego krivično pravna i procesna argumentacija, koja ima za cilj da pomogne obezbeđivanje regularanog postupka. S druge strane, sud je pokazao više nespretnosti i propusta nego što bi to sebi smeo da dozvoli, u bilo kom krivičnom postupku.

Na kraju, poštovanje osnovnih pravnih principa i zaštita ovog strateškog krivičnog postupka od pokušaja zloupotrebe prava od strane branilaca neophodno je, kako bi proces izgradnje nezavisnog sudstva bio nastavljen a institucije ojačane i ugled advokature odbranjen. ■

AKTIVNOSTI YUCOM-a

Tokom perioda od avgusta 2003.godine do februara 2004.godine YUCOM je, kao nevladina organizacija koja se bavi promocijom, unapređenjem i zaštitom ljudskih prava, nastavio sa aktivnostima koje su usmerene na šire prihvatanje Haškog tribunala u našem regionu, kao i sa podrškom sudenjima za ratne zločine pred domaćim sudovima.

YUCOM-ovi pravni eksperti su uključeni u proces monitoringa suđenja za ratne zločine pred domaćim sudovima. U tom smislu, pratili smo suđenje Saši Cvjetanu, optuženom za ratne zločine, ubistvo 14 lica i teške povrede pet civila albanske nacionalnosti, 28. marta 1999.godine u Podujevu. Sudska odluka povodom ovog slučaja se očekuje u skorije vreme.

Obzirom da je najavljen i početak suđenja za ratne zločine u Ovčari, YUCOM-ovi eksperti će biti uključeni u njegovo praćenje.

Članovi YUCOM-a su u okviru svojih aktivnosti dali veliki broj izjava i intervju-a, a učestvovali su i u radio i TV emisijama posvećenim Haškom tribunalu i sudenjima za ratne zločine.

13. februar. Seminar o reproduktivnom pravu, u organizaciji američke razvojne nevladine organizacije (CHS). Na seminaru aktivno učestvuje direktor pravne pomoći Komiteta pravnik za ljudska prava, advokat Mirna Kosanović.

14. i 15. februar. Konferencija Žena u crnom pod nazivom „Društvo bez vojnika - militarizam i alternative“ u Beogradu. Predstavnik YUCOM-a Dejan Milenković učestvuje kao član Mreže prigovarača savesti, ističući dosadašnje aktivnosti YUCOM-a u ovoj oblasti. Konferencija obuhvata i probleme sadašnje situacije u Avganistanu i Iraku.

17. februar. Panel diskusija „Sandžak - zločin, kazna i reparacija“ u organizaciji Fonda za otvoreno društvo, Fonda za humanitarno pravo, Freedom House i Odbora za ljudska prava i humanitarnu delatnost iz Priboja. Panel diskusiji i podsećanju na progone 1991-1995, u Medija centru, prisustvovao je predstavnik Komiteta pravnik za ljudska prava.

18. februar. Konferencija o privatizaciji medija, u organizaciji američke nevladine organizacije IREX, Ministarstva za kulturu i medije i Ekonomist magazina, u Medija centru. Konferencija je, pre svega, posvećena načinu privatizacije elektronskih medija, ali i pitanju privatizacije štampanih medija. Aktivno učestvuje predstavnik Komiteta pravnik za ljudska prava.

24. februar. Seminar „Značaj sistema javnih nabavki u Republici Srbiji“ u okviru projekta TASPP, u Medija centru u Beogradu. Seminar je posvećen monitoringu javnih nabavki, na kome učestvuju predstavnici medija, nevladinih organizacija, među kojima i predstavnik YUCOM-a i lokale samouprave na teritoriji: Kruševca, Kragujevca, Kraljeva, Užica i Aleksandrovcu. Teme seminara su: Rezultati primene Zakona o javnim nabavkama, Izmene i dopune Zakona o javnim nabavkama u Republici Srbiji, sa osvrtom na primenu Zakona i Regionu JIE i tenderske procedure u EU, kao i Antikorupcijske mere i zaštita prava ponuđača.

24. februar. Okrugli sto „Javnost Srbije i Crne Gore o reformi Vojske - treći krug istraživanja“, u Medija centru u Beogradu. Na okruglom stolu, koji organizuje Centar za civilno vojne odnose, predstavljaju se rezultati istraživanja koje je sprovedeno u Srbiji i Crnoj Gori krajem januara i početkom februara, u saradnji sa agencijom Stratedžik marketing. Okruglom stolu prisustvuje ekspert Komiteta pravnik za ljudska prava Dejan Milenković.

27. februar. Prezentacija Ustavnog modela Liberala Srbije u Medija centru u Beogradu. Prezentaciji prisustvuje predsednica Komiteta pravnik za ljudska prava Biljana Kovačević Vučo.

KOMITET PRAVNIKA ZA LJUDSKA PRAVA – YUCOM

Komitet pravnik za ljudska prava je stručna, dobrovoljna, nevladina organizacija čiji je cilj zaštita i unapređenje ljudskih prava u skladu sa opšteprihvaćenim civilizacijskim standardima, međunarodnim konvencijama i domaćim pravom.

Od osnivanja 1997. godine, Komitet, pružanjem pravne pomoći građanima i saradnjom sa brojnim organizacijama, radi na unapređenju ideja i prakse poštovanja ljudskih i građanskih prava i sloboda. Aktivnosti YUCOM-a usmerene su na sveobuhvatnu reformu pravnog sistema u SCG i usklađivanje našeg zakonodavstva sa međunarodnim normama, prevashodno uspostavljenim od strane OEBS-a, Evropske Unije i Saveta Evrope.